

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

До Државната комисија за спречување на корупцијата преку web формата на ДКСК доставено е Барање Мислење.

Државната комисија за спречување на корупцијата согласно член 17 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/2019) и член 41 –б од Деловникот за работа на Државната комисија за спречување на корупцијата бр.02-3794/1 од 08.08.2019 година, бр.03-2198/1 од 12.06.2020 година, бр.02-8774/1 од 17.10.2022 година и бр. 02-3087/1 од 06.12.2024 година, го издава следното

МИСЛЕЊЕ

Член 2 став (3) од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси го утврдува значењето на поимот „судир на интереси“: Под судир на интереси се подразбира состојба во која службеното лице има приватен интерес што влијае или може да влијае врз непристрасното вршење на неговите јавни овластувања или службени должности.

Согласно член 8 став (2) од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси: „Под поимот „службено лице“ се подразбираат сите избрани или именувани лица и вработените во јавниот сектор.“

Согласно член 8 став (4) од истиот Закон: „Под поимот „блиски лица“ се подразбираат лицата во брачна или вонбрачна заедница со службеното лице, роднини по крв во права линија и во странична линија до четврт степен, роднините по сватовство до втор степен, како и секое физичко или правно лице со кое службеното лице има финансиски интерес.“

Со член 56 од истиот Закон предвидена е забраната на влијание за вработување блиски роднини:

„(1) Службено лице не смее да врши влијание за вработување или унапредување на блиско лице во органот во кој е избрано или именувано или во друг државен орган или јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што

располага со државен капитал врз кое врши надзор органот во кој лицето е избрано, односно именувано.

(2) Избрано или именувано лице или одговорно лице во јавно претпријатие и друго правно лице што располага со државен капитал е **должно** да ја извести Државната комисија за секој избор, именување или вработување, унапредување на член на неговото семејство во државен орган, орган на локалната самоуправа, јавно претпријатие или друго правно лице што располага со државен капитал, **во рок од десет дена од денот на извршениот избор, именување, унапредување или вработување.**

Со член 72 став (1) и (2) од истиот Закон е регулирано како секое службено лице треба да постапува во ситуација кога ќе се најде во состојба на судир на интереси:

„(1) Службеното лице во своето работење, е должно да внимава на потенцијален судир на интереси и да преземе мерки за негово одбегнување.

(2) Во случај на сомневање за постоење судир на интереси, службеното лице е должно да ги преземе сите неопходни мерки за да го спречи влијанието на неговиот приватен интерес или приватниот интерес на друго лице врз извршувањето на неговите овластувања и должности и за тоа да го извести својот претпоставен.

Со член 74 став (1) и (2) од истиот Закон е предвидено пријавувањето на состојба на судир на интереси од страна на службените лица:

„(1) Службеното лице кое учествува или одлучува во постапката за избор, именување или вработување или е вклучено како член на телото што ја спроведува таа постапка е должно да го извести раководното лице во органот, односно институцијата каде што службеното лице врши јавни овластувања за сите постапки што можат да предизвикаат судир на интереси.

(2) По утврдувањето на односот на службеното лице со кандидатот за избор, именување или вработување, раководното лице од ставот (1) на овој член, е должно да ги преземе сите неопходни мерки за спречување на појавата на судир на интереси.

Член 75 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси го предвидува иземањето на службените лица при постоење на судир на интереси или потенцијален судир на интереси:

„(1) Кога службеното лице ќе дознае за околности што укажуваат на постоење на судир на интереси или на потенцијален судир на интереси, е должно веднаш да побара да биде изземено и да запре со своето постапување.

(2) Службеното лице ќе биде изземено од вршењето на определено дејствие со одлука на органот во кој е избрано или именувано, односно каде што врши функции, јавни овластувања или службени должности и по барање на заинтересирано лице кое дознало за околности што укажуваат на постоење на судир на интереси или на потенцијален судир на интереси.“

Имајќи ги во предвид цитираните одредби, Државната комисија укажа дека е предвидена забрана на влијание за вработување на блиско лице во органот каде службеното лице извршува јавни овластувања и службени должности.

Имено, доколку сите фази за вработување по објавен јавен оглас се уредно спроведени согласно законските прописи во Република Северна Македонија и блиското лице ги исполнува законските услови, како и тоа доколку не е предвидена забрана за вработување на блиски лица во интересите акти на училиштето, во тој случај лицето како службено лице потребно е да постапува согласно гореситираните одредби од член 72, 74 и 75 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, бидејќи во спротивно ќе настане состојба на судир на интереси.

Во однос на постапувањето согласно член 74 став (1) и (2) од истиот закон, а со оглед на фактот дека се работи за раководен орган на училиштето, Државната комисија препорачува да се извести органот кој е надлежен за избор/именување за вршење на функцијата директор на основно училиште за секоја ситуација која може да доведе до состојба на судир на интереси, по што ќе бидат преземени неопходни мерки за спречување на појавата на судир на интереси.

Исто така, Државната комисија укажува на тоа, доколку во ваква ситуација се вработи сопруга на лицето во орган каде што лицето е раководно лице постои ризик од тоа да се наоѓа во постојан потенцијален судир на интереси по што се отвара можност и за појава на т.н. „реален“ судир на интереси што придонесува до негативна перцепција на непристрасното работење како В.Д. директорот на основното училиште и на сопругата како вработено лице во истата образовна институција.

Државната комисија исто така укажува дека потребно е во предвид да го имаат и Начелото на интегритет при вршењето на јавните овластувања и должности:

„(1) Секој е должен во вршењето на функцијата, јавното овластување и службената должност да постапува совесно, стручно, одговорно, чесно, ефикасно и непристрасно.

(2) Службеното лице во извршувањето на јавните овластувања и должности е должно да ги почитува начелото на законитост, начелото на еднаквост, начелото на јавност, етичките норми и професионалните стандарди, без дискриминација или повластување на кој било со целосно почитување на јавниот интерес.

(3) Службеното лице во вршењето на својата функција е должно да внимава на евентуален судир на интереси и при извршувањето на јавните овластувања и должности не смее да се раководи од лични, семејни, верски, партиски и етнички интереси, ниту од притисоци и ветувања од претпоставениот или од друго лице“.

Претседател

Адем Чучуљ

